

رهیافت پیشگیرانه اجتماعی ناظر بر ازدواج سپید

منصوره مسعودیان

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق، گرایش جزا و جرم‌شناسی

چکیده

امروزه ازدواج سپید به عنوان یکی از تهدیدهای مهم پیش روی خانواده ایرانی قرار دارد؛ در این نوع از روابط، زن و مرد بدون هیچ‌گونه تعهد قانونی، با یکدیگر زندگی می‌کنند و بدون هیچ‌گونه مسئولیتی نیز از هم جدا می‌شوند. در حقیقت، این نوع از ازدواج با ایجاد بستر مناسب جهت برقراری روابط موازی و متعدد جنسی می‌تواند پیامدهای مخربی را برای خانواده و جامعه در پی داشته باشد. در راستای مقابله با ازدواج سپید، ایجاد راهبرد پیشگیرانه ضروری جلوه می‌کند؛ در این خصوص، پیشگیری اجتماعی به خاطر تدابیر اجتماع‌محور و متنوعی که دارد می‌تواند به نحو مناسبی آحاد جامعه را در مقابل چنین روابط شومی ایمن نگاه دارد. البته تدابیر پیشگیرانه اجتماعی زمانی می‌تواند آثار عملی را به دنبال داشته باشد که در مقابل عوامل ایجاد ازدواج سپید قرار گیرند. با این اوصاف، در این جستار تلاش بر آن است تا با علت‌شناسی ازدواج سپید، راهبرد پیشگیرانه اجتماعی مناسبی در مقابل آن‌ها مورد بررسی و معرفی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: هم‌باشی، ازدواج قانونی، ازدواج سپید، پیشگیری اجتماعی.

۱- جستار گشایی

در مقطع کنونی، یکی از معضلاتی که جامعه ایران با آن مواجه است، پدیده ازدواج سپید می‌باشد؛ در این نوع از روابط، زن و مرد بدون ازدواج قانونی، روابط زناشویی را با یکدیگر تجربه می‌کنند. ازدواج سپید به این خاطر که خارج از قلمروی ازدواج قانونی قرار می‌گیرد، نه تنها دربردارنده آثار حقوقی نیست بلکه از پیامدهای منفی نیز برخوردار است. در حقیقت، نه تنها آثار ناشی از ازدواج قانونی اعم از دائم و موقت بر ازدواج سپید مترتب نیست بلکه بسته به اعمالی که زن و مرد در ازدواج سپید مرتکب می‌شوند، جرایمی چون زنا و ارتباط نامشروع نیز موضوعیت پیدا می‌کند. بنابراین همانطور که ملاحظه می‌شود، علاوه بر سلب حقوق و تعهدات ازدواج قانونی، افرادی که مبادرت به ازدواج سپید می‌کنند حسب‌مورد مشمول ضمانت‌اجراهای کیفری نیز قرار می‌گیرند.

با این مراتب، برای مقابله با ازدواج سپید ایجاد یک راهبرد پیشگیرانه متناسب و جامع ضروری جلوه می‌کند؛ در این رابطه، پیشگیری اجتماعی به عنوان یکی از مکانیسم‌های پیشگیرانه به شمار می‌آید که با ترمیم و اصلاح نهادها و ساختارهای اجتماعی به مقابله با بزهکاری می‌پردازد. در راستای پیشگیری اجتماعی از ازدواج سپید لازم است تا در ابتدا عوامل زمینه‌ساز چنین روابطی مورد بررسی قرار گیرند و سپس، با احتساب عوامل یادشده، ترسیم تدابیر پیشگیرانه مناسب در دستور کار قرار گیرد. تدابیر پیشگیرانه اجتماعی در مقابل شکل‌گیری و شیوع ازدواج سپید، طیف گسترده‌ای از اعمال را دربرمی‌گیرد؛ بدین‌سان، می‌توان با اتخاذ اقداماتی از جمله در حوزه‌های آموزش و ارتقای سطح آگاهی عمومی در قبال آثار و پیامدهای سوء ناظر بر ازدواج سپید، ترویج فرهنگ ایرانی-اسلامی و تسهیل و تشویق افراد به ازدواج قانونی، راهبرد مناسبی را در مقابل با روابط مورد بحث به کار گرفت.

بر این اساس، در طی این جستار قصد و تلاش بر آن است تا همگام با علت‌شناسی ازدواج سپید به بررسی و تأمل در مورد تدابیر پیشگیرانه اجتماعی در قبال آن‌ها پرداخته شود؛ در این خصوص، سعی بر آن است تا تدابیر پیشگیرانه در حوزه‌های متنوعی مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد. به این مناسبت در وهله نخست به مفهوم‌شناسی پرداخته می‌شود؛ زیرا تا زمانی که